

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Крохмаль І. М.

старший викладач

кафедри документознавства та інформаційної діяльності

ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

м. Старобільськ, Україна

Актуальність нашого дослідження зумовлюється необхідністю розв’язання специфіки та особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців-документознавців у сучасних закладах вищої освіти України.

Метою дослідження є з’ясування значущості професійної підготовки фахівців інформаційно-документознавчої сфери у вищій школі.

Прогресивний розвиток сучасного українського суспільства, інтенсивне впровадження інформаційних технологій у всі без винятку сфери людського життя висунули нові вимоги до професійної підготовки фахівців-документознавців у вищій школі. Нові віяння часу вимагають від майбутніх фахівців високої кваліфікації, здатності ухвалювати обґрунтовані рішення в короткі терміни. Вирішення цього завдання є неможливим без правильно організованого обігу інформації в установах різних форм власності. Виконання цих професійних завдань покладається власне на фахівців з документознавства та інформаційної діяльності.

Важливим етапом в українському документознавстві стало заснування галузевої наукової інституції – Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (1994 р.). Власне в цей період відбулося започаткування професійної освіти за напрямом підготовки „Документознавство та інформаційна діяльність” (1995 р.). У подальші два

десятиліття в Україні успішно здійснювалася підготовка вищезазначених фахівців у вищій школі. Пізніше у зв'язку з реформуванням системи освіти, зокрема вищої її ланки, Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 [1] було затверджено новий Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Вказаний нормативно-правовий акт змінив назву спеціальності „Документознавство та інформаційна діяльність” на спеціальність 029 „Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”, що значно розширило можливості та перспективи вищезазначеної спеціальності.

Необхідно зазначити, що сьогодні в окремих вишах, зокрема й у ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” продовжують навчання студенти випускних курсів спеціальності „Документознавство та інформаційна діяльність”.

Незаперечним є факт, що сьогодні постає нагальна потреба в якісно підготовлених висококваліфікованих фахівцях, від яких значним чином залежить якісне документаційне забезпечення в різних сферах людської діяльності. Фахівець-документознавець, спеціаліст у галузі інформації має володіти знаннями про документи всіх без винятку видів, різновидів і типів, а не лише про управлінські документи, як це було прийнято за часів підготовки діловодів. До того ж змінилися вимоги щодо професійних компетентностей фахівців інформаційно-документознавчої сфери.

На нашу думку, сьогодні постала проблема вдосконалення рівня професійної підготовки вищезазначених фахівців, оскільки висуваються нові сучасні вимоги до фахівців інформаційно-документознавчої сфери – знання державної мови, використання нових комп'ютерних технологій, державних стандартів у галузі діловодства, організація сучасної ділової комунікації.

Якісно нові вимоги до фахівців у сфері роботи з документами спричинили перегляд програм і змісту підготовки фахівців-документознавців. Таким чином, виникає необхідність в комплексній підготовці фахівців,

спрямованості на формування професійних знань, умінь та навичок процесів документування та організації роботи з документами у професійній діяльності.

Особливо гостро постала проблема цілеспрямованого формування професійної готовності фахівців з документознавства та інформаційної діяльності. Актуальність цього питання привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників-документознавців. Різні аспекти функціонування документознавства вивчали провідні вчені, зокрема: теоретичні основи документознавства (Н. Кушнарєнко); історію українського документознавства (В. Бездрабко); основні етапи розвитку документознавства (С. Кулєшов, Ю. Столярєв); питання бібліографознавства та книгознавства (Г. Швецова-Водка); організацію сучасного діловодства (А. Дідєнко); функціонування управлінського документування (Ю. Палєха); основи документаційного забезпечення управління (Т. Смєржанюк); формування напрямів освіти документознавців (І. Морозюк); перспективи спеціальності фахівців інформаційно-документної сфери України (Л. Філіпова); культура ділового мовлення (Т. Волкотруб, А. Коваль); підготовка документознавців в умовах інформатизації суспільства (Н. Гайсинюк); структура сучасного документознавства (М. Слободяник); мова та стиль українського документування (А. Мамрак); формування комунікативної компетентності (Н. Назарєнко) та ін.

Підготовку фахівців інформаційно-документознавчої сфери вперше в Україні розпочав у 1995 році факультет бібліотекознавства та інформатики Харківської державної академії культури (ХДАК) на базі створеної у структурі факультету кафедри документознавства та Івано-Франківський національно-технічний університет нафти та газу.

Сьогодні професійною підготовкою майбутніх фахівців-документознавців займаються такі заклади вищої освіти України:

- Вищий навчальний заклад «Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”»;
- Державний університет телекомунікацій;

- Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Київський національний університет культури і мистецтв;
- Київський університет імені Бориса Грінченка;
- Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради „Академія мистецтв”;
- Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України;
- Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;
- Національний авіаційний університет;
- Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова;
- Вінницький соціально-економічний інститут Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”»;
- Донецький національний університет імені Василя Стуса;
- Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки;
- Національна металургійна академія України;
- Запорізький національний університет;
- Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
- Центральноукраїнський національний технічний університет;
- Національний університет „Львівська політехніка”;
- Українська академія друкарства;
- Одеський національний політехнічний університет;
- Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка;
- Рівненський державний гуманітарний університет;
- Тернопільський національний економічний університет;
- Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського „Харківський авіаційний інститут”;
- Харківська державна академія культури;
- Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”;

- Маріупольський державний університет;
- Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля;
- Національний університет „Острозька академія”.

Необхідно зазначити, що до навчальних закладів, які займаються підготовкою фахівців-документознавців, належать численні філії та факультети Київського національного університету культури і мистецтв, які знаходяться практично в усіх регіонах України, навіть у тих, де ця спеціальність існує вже багато років. Це такі міста як Бровари та Біла Церква, Вінниця, Дніпропетровськ, Донецьк, Запоріжжя, Кіровоград, Львів, Миколаїв, Одеса, Полтава, Сімферополь, Суми, Ужгород, Харків, Херсон, Черкаси, Чернігів [2].

Одне з провідних місць у підготовці фахівців-документознавців посідає ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. У 2001 році підготовкою фахівців вищезазначеної спеціальності почали займатися викладачі кафедри української філології та загального мовознавства. Пізніше, 08 травня 2008 року, було створено кафедру документознавства та інформаційної діяльності, яка входить до складу Навчально-наукового інституту фізики, математики та інформаційних технологій ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Навчальний план спеціальності будується за кредитно-модульною системою навчання відповідно до нормативних вимог Міністерства освіти та науки України. Підготовка фахівців-документознавців проводиться відповідно до основних напрямів їх майбутньої професійної діяльності: управлінського, документознавчого, гуманітарно-лінгвістичного, комп’ютерно-технологічного та інформаційно-аналітичного.

Перераховані вище напрями підготовки створюють необхідну базу для вироблення вмінь та навичок, які в змозі задовольнити зростаючі потреби у фахівцях зазначеної сфери діяльності. Протягом навчання майбутні фахівці знайомляться з основами загального документознавства та діловодства, вивчають теорію документно-інформаційних комунікацій, архівознавство, інформатику та комп’ютерну техніку, опановують математичні основи

інформаційної діяльності, економічну теорію, основи менеджменту й маркетингу. Основні напрями професійної діяльності документознавців, інформаційних аналітиків – це діловодство, кадрова, організаційно-управлінська, архівна, референтська, інформаційно-аналітична та консультаційна. За умов набуття відповідного досвіду фахівці можуть адаптуватися до таких суміжних напрямів діяльності як маркетингова, рекламна, книгорозповсюджувальна, бібліотечно-бібліографічна, зв'язки з громадськістю, обліково-контрольна тощо.

Таким чином, зміст професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційно-документознавчої сфери у сучасній вищій школі відповідає сучасним освітнім вимогам і задовольняє потреби ринку праці: студенти оволодіють теоретичними та практичними навичками фахівців у галузі документаційного забезпечення управління, інформаційного менеджменту, бібліотечної та архівної справи тощо. Важливим є те, що формування особистості майбутнього фахівця-документознавця передбачає вироблення у нього навичок самостійної творчої роботи, уміння знаходити оптимальні рішення, бажання підвищувати кваліфікацію в процесі самостійного пошуку й засвоєння нової інформації у професійній сфері.

Література:

1. Офіційний сайт ЕРІ. URL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
2. Палеха Ю. Підготовка документознавців-інформаційних аналітиків – нагальна потреба інформаційного суспільства / Юрій. Палеха // Студії з архівної справи та документознавства. – 2007. – Т. 15. – С. 108 – 111.